

1. Definirajte pojmove:

a) **dijalektizam** _____

b) **žargon** _____

c) **zastarjelica** _____

d) **pasivni leksik** _____

2. U zadanom tekstu pronađite **historizme** i ispišite ih.

Slavjanska Dalmacija dobila starješinu, bana i gubernatora kako se u proglasu Dalmatincima potpisao Josip Jelačić. Oj, Dalmatinci od hervatskoga naroda, cesara slušajte i njegova namjesnika kakvoga nismo vidjeli blizu osamsto godinah .

---

3. **Zaokružite slovo ispred točne tvrdnje:**

- a) Historizmi nemaju sinonime u aktivnom leksiku.
- b) Leksem postaje historizam zbog unutarjezičnih razloga.
- c) Historizmi pripadaju leksiku na prijelazu.

4. **Zaokružite slovo T slažete li se s tvrdnjom ili N ne slažete li se s tvrdnjom.**

- a) Publicistički je stil objektivan, jednoznačan, ne obilježava ga miješanje subjektivnoga i objektivnoga. T – N
- b) *Poetizmi, kolokvijalizmi i žargonizmi* karakteristični su za književnoumjetnički i razgovorni stil. T – N
- c) U standardnom jeziku ima i nekih leksema iz čakavskog narječja. T – N

5. **Navedite značajke znanstvenoga stila.**

---

6. **S obzirom na rasprostranjenost (uporabu) razlikujemo dvije vrste leksika. Navedite ih.**

---

7. Navedite kojemu od funkcionalnih stilova pripadaju tekstovi!

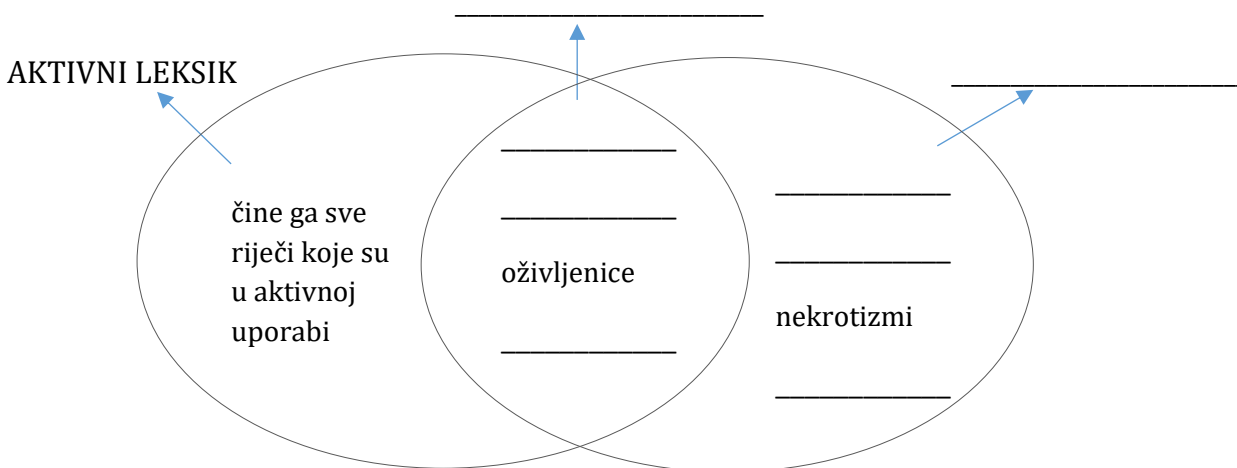
Vlada je u četvrtak kasno poslijepodne počela raspravu o proračunskoj politici za iduću godinu i o rebalansu proračuna za ovu godinu. Vlada ostaje pri tome da u iduće tri godine proračun mora nominalno ostati na istoj razini kao u ovoj godini.

funk. stil _____

Svatko ima pravo na slobodu kretanja i stanovanja unutar granice svake države.

funk. stil _____

8. Dopunite grafički prikaz leksičkih slojeva s obzirom na vremenski kriterij.

9. Navedite vrste arhaizama s obzirom na razlog zastarijevanja.

a) *horugva* (zastava), *zatraviti* (očarati)

_____

b) *luka* (livada), *brod* (plitki gaz)

_____

c) *tva* (tvoja), *sarce* (srce)

_____

d) *oudi* (ovdje), *lucha* (luka)

_____

e) *golić* (golać), *kraljski* (kraljevski)

_____

10. Povežite primjere s pojmovima (npr. 1.a).

1. *mirisnica* (parfumerija)

_____

a) arhaizam

2. *vrač* (liječnik)

_____

b) nekrotizam

3. *vitez*

_____

c) historizam

4. *cakljiv* (sjajan)

_____

d) knjiški leksem

11. Zadatak ima dva dijela:

a) podcrtajte žargonizme u zadanim rečenicama b) napišite njihove sinonime u standardnom jeziku.

a) Težak mu je faks. _____

a) Zurka mu je smiješna. _____

12. Dopunite rečenice.

Dva mjesna govora ili više njih čine _____ govora, _____

ili više njih čine dijalekt, a dva dijalekta ili više njih čine _____.

13. Dopunite tablicu odgovarajućim sadržajem vezanim uz područnu raslojenost leksika.

naziv	određenje	primjer
	leksem svojstven vrlo malom području	
		<i>bumbača, smišan, dado, šukare</i>
dijalektizam		

14. Odredite vrste dijalektizama s obzirom na pripadnost narječju.*kukumar, ponistra, pinjur, lancun, maništra* _____*pendžer, ćuprija, avlija, oću, sikira* _____*oblok, bregi, mleko, prehititi, povedati* _____**15. Odredite vrste dijalektizama prema razlici u odnosu na standardni leksik.***lip, lep* _____ *hiža, tovar* _____*slonek, peharček* _____ *oroz (pijetao)* _____*njoki, bećarac* _____**16. Pridružite leksemima pripadajuće funkcionalne stilove:**

žurnalizam _____ poetizam _____

birokratizam _____ žargonizam _____

termin _____ kolokvijalizam _____

17. Riješite ispunjaljku. Definirajte pojam iz prvog stupca okomito.

leksičko-semantički odnos suprotnosti
 ukupnost riječi nekog jezika
 leksem zastario iz izvanjezičnih razloga
 u leksikologiji ime čovjeka
 rečenična melodija
 višak obavijesti
 figura suprotnosti
 figura riječi; „zamjena imena“

						M			
R									
		S							M
			R				N		
								J	
Z									
				T		Z			
			O				I		

Pojam: _____

18. Riješite li pravilno zadane premetaljke dobit ćete pojmove vezane uz leksičko raslojavanje.

MRAZ I HISTOR _____ TV OKO STOTINA N _____
 NIZAK MEROT _____ A MALOKLIZ _____
 VIZA MAČKA _____ VIN SIPA KEKSIL _____
 I KIST LISTA _____ MAJKA ZIVKA _____

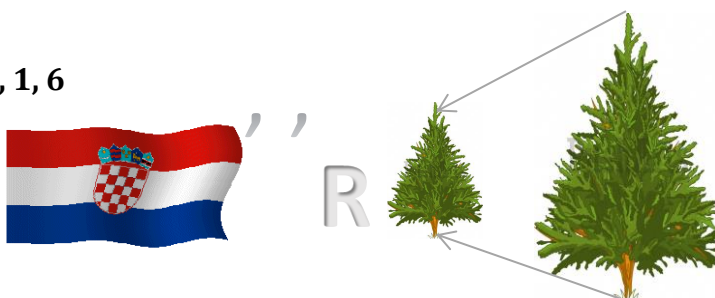
19. Riješite li pravilno rebuse, kao odgonetke dobit ćete pojmove vezane uz leksičko raslojavanje.

Fraza: 8, 3, 1

Rješenje: _____

Fraza: 7, 1, 6

Rješenje: _____

20. Dijalektalna osmosmjerka

Pored svakog zadanog dijalektizma ispišite odgovarajući pojam koji ste pronašli u osmosmjerki kao odgovarajuću standardnojezičnu zamjenu.

Č T S R U U Z B D A M I Ć
 Ž D M P E N K A L O I I L
 J J F E O A K E R U T J M
 P E J R I P M U R K B E P
 P D T G L A Č A L O A Š O
 G O A C I N Ć E P U V D N
 Đ V E Z I C E S M H J E Z
 Ž E R K N N M DŽ LJ Đ E J E
 E LJ B U R O U J NJ C Ž D S
 S H L A Č E G T E Ć U A E
 R L K N A L A V H S G R J
 C A I Š G NJ P U Š O E P V
 Z C S Đ U I R A J Č I C A
 A F E R A K A NJ D A L H Z

PEGLA		ŠPAJZA		PINKALO	
MESEC		PARADAJZ		PERTLE	
PEŠKIR		ĐE		BRAMBOR	
FRIŽIDER		DIDA		VEŠ	
PEŠKIR		REKO		GAĆE	
KAPULA		BIŽIDID		FIRANGE	
FALA		KRU		PIJAT	